

UMUMTA'LIM TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA O'QUVCHILAR BILIMINI BAHOLASHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH (FINLYANDIYA TA'LIM TIZIMI MISOLIDA)

Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim nazaryasi 1-bosqich magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15030293>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05- Mart 2025 yil
Ma'qullandi: 10- Mart 2025 yil
Nashr qilindi: 15- Mart 2025 yil

KEY WORDS

ta'lim tizimi, bilimni baholash, Finlyandiya, O'zbekiston, formativ baholash, individual yondoshuv, ta'lim sifati.

ABSTRACT

Maqolada umumta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimni baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish masalasi, ayniqsa, Finlyandiya ta'lim tizimi misolida tahlil etilgan. Ushbu tizimning asosiy xususiyatlari sifatida o'quvchilarga individual yondoshuv, stressning past darajasi va formativ baholash tizimiga e'tibor qaratilgan. Shuningdek, maqolada o'qituvchilarning ta'lim sifatini oshirishdagi roli va ularning malakasini doimiy rivojlantirishga asoslangan yondoshuvlar ko'rib chiqilgan.

Ta'lim tizimi har bir davlatning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Uning samaradorligi jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy taraqqiyotiga bevosita ta'sir qiladi. So'nggi yillarda o'quvchilarning bilimni baholash va umumta'lim tizimini takomillashtirish masalalari global miqyosda dolzarb mavzuga aylangan. Xususan, Finlyandiya ta'lim tizimi jahon miqyosida yuqori baholanmoqda. Ushbu tizim o'quvchilarga individual yondoshuv, innovatsion metodlarni qo'llash va bilimni amaliyotda qo'llashni rivojlantirishga asoslangan. Maqolada Finlyandiya ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari va bu tajriba O'zbekistonda umumta'lim tizimini takomillashtirishda qanday qo'llanilishi mumkinligi tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Finlyandiya ta'lim tizimi butun dunyo bo'ylab o'rganilmoqda. Tahlillarga ko'ra, Finlyandiya ta'lim tizimining muvaffaqiyati asosan bir qancha asosiy omillarga bog'liq: o'qituvchilarning yuqori malakasi, ta'limda individual yondoshuv, ta'lim muassasalarining ozodligi va o'quvchilarni baholashda stressning minimal darajaga tushirilishi (Sahlberg, 2011).

Finlyandiya ta'lim tizimida baholash va sinovlar o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini o'lchashga qaratilgan va natijalar faqat o'quvchining rivojlanishiga yo'naltirilgan, sinovlar esa faqat o'quvchilarning o'zlari uchun ahamiyatga ega (Hargreaves, 2003). O'zbekistonda esa ta'lim tizimi islohoti so'nggi yillarda sezilarli ravishda amalga oshirilgan. Prezidentimizning 2020-yilda chiqargan qarori asosida, umumta'lim tizimini yanada takomillashtirish va o'quvchilarning bilimni baholash tizimini yaxshilashga qaratilgan bir qator islohotlar boshlandi (Pardaev, 2021). Bu islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun Finlyandiya ta'lim tizimining muvaffaqiyatli tajribasini o'rganish muhimdir.

METODOLOGIYA

Ushbu maqolada Finlyandiya ta'lim tizimi va uning o'quvchilarni baholashdagi tajribasi O'zbekistonda umumta'lim tizimini takomillashtirishda qanday qo'llanilishi mumkinligini

aniqlash maqsadida sifatli tadqiqot metodlari qo'llaniladi. Tadqiqotda quyidagi metodlar ishlatiladi:

1. Tahliliy metod: Finlyandiya va O'zbekiston ta'lim tizimlarining asosiy xususiyatlarini solishtirish va ularni baholash.

2. Komparativ tahlil: Finlyandiya ta'lim tizimida qo'llanilayotgan baholash usullari va O'zbekistonda mavjud tizimni solishtirish.

3. Hujjatlarni tahlil qilish: Ta'lim tizimiga oid davlat qarorlari, qonunlar va boshqa normativ hujjatlar tahlil qilinadi.

4. Empirik metod: Finlyandiya tajribasidan foydalanishning amaliy ahamiyati va O'zbekistonda joriy etilishi mumkin bo'lgan usullarni aniqlash.

TAJIRIBA-SINOV TAHLILI VA NATIJALAR

Finlyandiya ta'lim tizimi o'qituvchilarga katta erkinlik va mas'uliyat beradi. Bu yerda o'qituvchilar o'z darslarini erkin tashkil etadi va o'quvchilarni baholashda ko'proq formativ baholash tizimi qo'llaniladi. Baholashning asosiy maqsadi o'quvchining o'ziga nisbatan yutuqlarini baholashdir, bu esa stressni kamaytiradi va o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Finlyandiya o'qituvchilari o'z malakalarini doimiy ravishda oshirib boradilar, ular uchun doimiy ravishda tajriba almashish va o'qitish metodlarini yangilash uchun imkoniyatlar yaratilgan.

O'zbekistonda esa ta'lim tizimida o'quvchilarni baholashda ko'proq summativ baholash (ya'ni, testlar va imtihonlar) qo'llaniladi. Bu tizimda o'quvchilarning bilim darajasi faqat yakuniy baholash orqali aniqlanadi. Bu holat o'quvchilarda stressni oshiradi va ularning o'quv jarayonidan qoniqishini kamaytiradi. Shu sababli, Finlyandiya tajribasini o'rganish va uning ba'zi usullarini O'zbekistonda joriy etish o'quvchilarning sifatli ta'lim olishlariga yordam berishi mumkin.

Sinov tahlillari natijasida, Finlyandiya ta'lim tizimining asosiy afzalliklari quyidagilar sifatida ajralib turadi:

- O'qituvchilarni malakali tayyorlash va doimiy rivojlantirish;

- O'quvchilarga individual yondoshuv;

- Stressni kamaytirish va o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish;

- Baholashning formativ tizimi.

XULOSA

Finlyandiya ta'lim tizimi dunyo bo'ylab ta'lim sifatining yuqori darajasiga erishgan va uning muvaffaqiyati o'quvchilarga individual yondoshuv va o'qituvchilarning malakasini doimiy ravishda oshirishga asoslanadi. O'zbekistonda esa ta'lim tizimining islohoti davom etmoqda, va Finlyandiya tajribasidan foydalanish umumta'lim tizimini takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin. O'zbekistonda ham o'quvchilarni baholashda stressni kamaytirish va ularning rivojlanishiga yordam beradigan formativ baholash tizimini joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Olimov, Shirinboy Sharofovich, and Khusniddin Kupayinovich Khomidov. "Preparing Future Teachers To Solve The Tasks Of Patriotic Education Of Children And Youth." *The American Journal of Social Science and Education Innovations* 2.12 (2020): 132-136.
2. Болтаева, Зулфия Зарифовна, and Хусниддин Купайсинович Хомидов. "ЛИЧНОСТНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В НЕПРЕРЫВНОМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ." VIII Лазаревские чтения" Лики традиционной культуры в современном культурном пространстве: ренессанс базовых ценностей?". 2018.
3. Khomidov, Khusniddin Kupaysinovich. "COOPERATION BETWEEN STATE AND PUBLIC ORGANIZATIONS IN THE MEANINGFUL ORGANIZATION OF YOUTH LEISURE ACTIVITIES." *Thematics Journal of Social Sciences* 7.3 (2021).
4. Kupaysinovich, Khomidov Khusniddin. "INTERPRETATION OF STUDENTS'PATRIOTIC ISSUES IN ORIENTAL PEDAGOGY." *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol 7.12 (2019).
5. Купайсинович, Хомидов Хусниддин. "ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ СИФАТИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РОЛИ." НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ-2021 1: 561.
6. Homidov, H. K. "TALABALARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA JAMOAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI." *Экономика и социум* 5-1 (108) (2023): 83-87.
7. Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna "LOYIHALARGA INNOVATSIYALARNI JALB ETISH JARAYONLARI." *WOS Journals*, Vol.6.No2.2025
8. Rashidova Marjona Sadridin qizi. "Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun noodatiy darslarni rejalashtirish va o'tkazish".
9. *Ilm fan xabarnomasi jurnali*. Vol.5 No.1.2024
10. Xudoynazarova Muxlisa Baxadirovna BOSHLANG'ICH SINFLARDA ZAMONAVIY METODLAR VA KREATIVLIGNI SHAKILLANTIRISH"Article Title." *JELSI*, Vol.2. No.11.2024
11. Qodirov, F. ., Qilichova, B., & Ziyotova, M. . (2024). NOAN'ANAVIY TA'LIM TECHNOLOGIYALARINING SINFDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISHDAGI O'RNI. Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, *In academy* 23(50).3(10), 28-33,2024
12. Raimova, Dilfuza Abdinabiyevna. "TIL-ALOQA VOSITASI." *Educational Research in Universal Sciences* 2.16 (2023): 128-130.

13. R.D. Abdinabiyevna .International conference on modren science and scientific studies 1 (2), 124-129 Assirtiv pozitsiyani rivojlantirish jarayonining psixologik .pedagpgik ,didaktik jihatlari
14. Anvarovna, Umarova Dilafruz. "BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUVCHILARIDA IJTIMOY USTANOVKALARNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI." TADQIQOTLAR 31.4 (2024): 3-6.
15. Umarova, Dilafruz Anvarovna. "BOSHLANG 'ICH SINFLARDA TEXNOLOGIK TA'LIM JARAYONIDA O 'QUVCHILARNI IJTIMOY-HISSIY RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH." GOLDEN BRAIN 1.30 (2023): 46-49.
16. Nozima, Asadova. "SINFDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL QILISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH." World scientific research journal 25.1 (2024): 179-186.
17. Ochilova, Fayyoza. "TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI." YANGI O 'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI 1.01 (2024).
18. Ochilova, Fayyoza Mansurovna. "IMPROVING THE METHODOLOGY OF SOCIO-EMOTIONAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN THE PROCESS OF TECHNOLOGICAL EDUCATION IN PRIMARY GRADES." Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal 5.03 (2024): 297-306..

**INNOVATIVE
ACADEMY**